

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Epistolai tu hagiū Isidōru tu Pēlusiōtu

Isidorus <Pelusiota>

Parisiis, 1585

Censura de Socrate historiæ Ecclesiasticæ scriptore, Cap. 26.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71898)

ac morum inconstantia laborasse; Diui Gregorij Naz. testimonio competissem, non sanè potèram non vehementer mirari, quid esset, quamobrem contra eum Ammianus Marcellinus lib. 25. lentioris ingenij fuisse scriberet. Sic enim illic habetur: Lentioris ingenij: verùm hoc instituto rectissimo temperabat, emendari se, cùm deviaret à fruge bona, permittens. Quæ cùm primò legerem, mirabar equidem ei lentitudinem atque cunctationem à gravissimo Authore tribui, cùm leuitatem, hoc est, contrarium vitium, Diuus Gregorius vir summa sanctitate atque doctrina, plerisque locis obiiceret. At cùm locum illum Marcellini propiùs inspexissem, accuratiùsque perpendissem, statim ipsi cum Gregorio bellissimè conuenire reperi: atque id omne dissidij, quod prima fronte occurrebat, ex Librariorum oscitantia atque imperitia natum esse. Legendum enim est eo loco, leuioris, non, lentioris. Quam quidem emendationem ne quis, vt inani tantùm coniectura nixam, reiiciat, eam eiusdem Marcellini autoritate comuniam. Sic enim de Iuliano scribit lib. 22. Leuitatem agnoscens commotioris ingenij sui, præfectis proximisque permittebat, vt fidenter impetus suos aliorum tendentes, ad quæ decebat, monitu opportuno frenarent: monstrabatque subinde, se dolere delictis, & gaudere correctione. Ex quibus verbis meridiana luce clariùs patet, submouendam esse vitiosam illam dictionem, lentioris, ac reponendam, leuioris. Vtrobique enim idem leuitatis vitium in impio illo fidei desertore notatur.

Auoris censura de Socrate historice Ecclesiasticæ scriptore.

CAP. XXVI.

CVM Socratem eum, qui Ecclesiasticam historiam literis mandauit, è Græco in Gallicum conuerterem, malè sæpè numero animum meum habuit, quòd mihi cum eo authore rem esse perspicerem, qui Nouati perfidiam atque impium schisma sequi potius habebat, quàm Ecclesiæ fidem & vnitatem amplecti. Nihil enim libentiùs facit, quàm vt non modò oblata, sed etiam interdum quæsitâ occasione, in Nouatianorum laudem multa cõmemoret. Quin etiam miracula ipsis lib. 1. cap. 9. & lib. 7. cap. 17. tribuit: quibus tamen, quia nullius Scriptoris Catholici testimonio atque autoritate cõfirmantur, quantum fidei habendum sit, prudenti atque orthodoxo Lectori iudicandum relinquo. Quanquam non ignorem falsos quoque Prophetas interdum res miras & prodigiosas edere posse. Sed eas pietati ac vitæ sanctitati eorum, à quibus eduntur, assignare (vt hic, & in Eutyriano & in Paulo Nouatiani facit, quos & pius & θεοφιλῆς .i. Deo charos fuisse testatur) mihi nullo modo probari potest, cùm sciam Deo odio fuisse schismaticos omnes, ac falsi dogmatis assertores. Illud autem grauissimè atque indignissimè tuli, quod lib. 4. cap. 23. refert, eos à Nouati recenti dogmate suscipiendo abhorruisse, quos peccare ac vitii operam dare delectabat. Quod quidem dictum in Orthodoxos nimis cõtumeliosum est, dignumque profectò quod anathemate feriat. Quæ enim atrocior magisque execranda blasphemia excogitari potest, quàm dicere, Catholicos non alia de causa in eorum sententiam potius concessisse, qui Nouati dogma damnandum censuerant, quàm vt vitii suis liberiùs indulgerent? Sed & illud quoque iniquè ferendum est, quòd si quis pio zelo incensus Nouatianos acriùs infectetur, huius nomen existimationemque perstringere ac labefactare studet: sed ita obliquè, vt minùs perspicaci Lectori non tam dolori suo

atque iræ obsequi, quàm veritatis rationem habere videatur. Sic nimirum illum nunquam satis laudatum Chrysoptomum, quia Novatianis Ecclesias quasdam ademeral (vt refert lib. 6. cap. 10.) idcirco eodem lib. cap. 3. & improvidum eum, & præposterè simplicem, & immodicè liberum, ac denique in familiaribus colloquiis nimis insolentem ac fastidiosum, fuisse ait: & cap. 19. plus iracundiæ quàm pudori dare consueuisse. Eius etiam in exercendis inimicitis acerbiter, animique implacabilitatem notat eod. lib. cap. 10. & superbiam sub persona Severiani, cap. 14. Ac præterea, velut iam apertè Nouatianum se esse prædicans, cap. 17. non veretur dicere ipsam quibusdam (hoc est Novatianis) Chrysoptomi damnationem visam fuisse, quòd Nouatianis Ecclesias quasdam abstulisset. Quo etiam modo cap. 19. os illud impudens aurei oris homini hoc obicere non dubitavit, quòd in quibusdã concionibus contemnendam esse castitatem ac temperantiam doceret. Ex quonam autem melle hoc venenum ille, tanquam aranea, traxerit, audi, nimirum ex hoc sanctissimo dicto, Si millies lapsus pœnitentiam egeris, in Ecclesiam ingredi. Quæ quidem verba, velut hæresim ipsius apertissimè iugulantia, vipereo mortu impetit. Eundem etiam in modum lib. 7. cap. 11. Romanorum Pontificum potentiam exagitat, quia cap. 9. ab Innocentio, & 11. à Zosimo Novatianis ereptæ quædam Ecclesiæ fuerant: quemadmodum item eandem ob causam iniquiorem interdum eod. lib. se præbet Cyrillo Alexandrinorù Antistiti. At contrà, Deus bone, quàm mirificis laudibus Atticum Chrysoptomi successorem in cælum effert: penè vt præ illo hic nihil fuisse videatur! Quamquam equidem Attici laudibus non inuideo (nam & ex eo Theodoritus, vt erudito atque orthodoxo Antistite loca quædam in Polymorpho citat) verùm illud doleo, Socratem, cum in Atticum tam effusus sit, in Chrysoptomo tamen, qui Atticum multis parasangis præcedit, tam parcum ac malignum esse. Cur autem Attico tantoperè fauceat, liquet ex eo, quòd lib. 7. cap. 25. eum Novatianis haud aduersariū fuisse scribit. Imò etiam illic, vnde ipsum laude afficere gestit, hinc ei gravissimam labem inurit. Nam præterquàm quòd nemini rectè de religione sentienti probari potest, quòd Atticus beatum dicat Asclepiadem Novatianum Episcopum, quoniam præclarum munus 50. annos administrasset, quis illud Apophthegma ferat, Novatum laudo, Novatianos laudare nequeo? Nam si verè hoc Atticus pronuntiauit (vix enim hoc de Catholico crediderim) certe, ne si Demosthenes quidem reuiuiscat, eum à gravissimi criminis nota liberare queat. Quid enim turpius, quid flagitiosius, quàm eum laudare, cuius nomen ob impiæ crudelitatis plenam hæresim in infamia versatur, semperque versabitur? Quòd autem ibidem ait, se, si tum extitisset, idem facturum fuisse, quod Novatus fecisset, hoc est, eos, qui idolis cultum adhibuissent, minimè ad communionem admissurum fuisse, si Socrates hoc falsò in eum non coniecit, fanè ipse non iam vt pastor, sed vt lupus, loquitur. Habes, Lector, quid mihi in Socrate animaduertendum videatur.

Indicantur loca quædam, in quibus Eusebius parum orthodoxè sentire videtur.

CAP. XXVII.

INTER ea ingenij monumenta, quæ nobis ab Eusebio Cæsariensi Episcopo relicta sunt, non postremum locum obtinet volumen illud, quod Demonstrationem Evangelicam complectitur. In quo tamè quædam interdum aspergit, quæ